

GISLAVEDS KOMMUN
kommunen@gislaved.se

2023-05-31

1 (21)

Dnr- SI 2023:1059

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Villstadskolan i Gislaveds kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på *Villstadskolan* avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid *Villstadskolan* i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn organiserar så att alla lärare som arbetar med skolans elever samverkar med kollegor både kring specifika elevgrupper och kring de ämnen de undervisar i.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att alla elever får en varierad undervisning som ger dem möjlighet att arbeta på olika sätt och i olika konstellationer samt ger dem inflytande över arbetssätt och innehåll.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder lärarnas arbete med bedömning och följer upp att lärarna regelbundet diskuterar bedömning och betygssättning samt använder olika metoder i arbetet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **10 november 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post till: skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till: Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:1059) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på *Villstadskolan* leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens motivering till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn följer upp resultat gällande kunskaper, undervisningens genomförande samt trygghet och studiero på flera sätt och utifrån sin kännedom av verksamheten vidtar rektorn utvecklingsåtgärder. Av granskningen framgår också att rektorn visserligen arbetar för att skapa möjligheter för lärare att samverka i olika forum, men att samverkan till största delen sker inom det enskilda arbetslaget. Vidare skapar rektorn tydlighet i skolans organisation och arbetssätt och dessa följs av personalen. Rektorn ger dock inte lärarna en tydlig ledning i hur skolans jämställdhetsarbete ska bedrivas.

Uppföljning, analys och åtgärder

Granskningen visar att rektorn följer upp kunskapsresultat på flera sätt och utifrån sin kännedom av verksamheten vidtar rektorn utvecklingsåtgärder. Av intervjuer och dokumentation framgår att rektorn efter läsårets slut följer upp kunskapsutvecklingen genom att i ledningsgruppen, som består av rektorn, biträdande rektorn och förstelärarna, gå igenom kunskapsresultaten och de analyser som arbetslagen gjort samt välja ut vilka områden skolan behöver prioritera inför kommande läsår. Inför utvecklingssamtalen, som ligger en tredjedel in på terminen uppdaterar lärarna omdömena på lärplattformen. I det systemet får också ledningsgruppen överblick av kunskapsresultaten. I mitten av varje termin kallar rektorn undervisande lärare och elevhälsoteamet till ett möte som kallas EHM (elevhälsomöte). På mötet redogör lärare för vad som fungerar bra och mindre bra i klassen och går igenom kunskapsresultaten. Villstadsskolans resultat ligger lite högre än övriga skolor i kommunen, men rektorn har identifierat några avvikelser. Dels är pojkarnas resultat generellt något lägre än flickornas och elever med särskilda behov har svårare att nå målen men framför allt ligger ele-

vernans läsförståelse ligger lägre än förväntat, enligt resultaten från diagnostisk screening för analys av läs- och skrivförmåga (DSL). Eftersom lärarna även har rapporterat till rektorn att eleverna har svårigheter med läsförståelse i naturorienterande ämnen (NO) och i samhällsorienterande ämnen (SO) och eftersom rektorn har fått signaler från högstadiet att många av skolans elever har haft svårigheter att nå målen i svenska som andraspråk, har rektorn prioriterat ett utvecklingsarbete med ett kartläggnings- och bedömningsmaterial för svenska som andraspråk från Skolverket, avsett för nyanlända elever: "Bygga svenska". Under ledning av en förstelärare deltar inte bara svensklärare utan alla undervisande lärare på skolan i arbetet. Lärarna träffas regelbundet och diskuterar exempelvis hur de arbetat med materialet i klassen. Rektorn deltar på vissa av mötena och har noterat att lärarna redan har utvecklat ett nytt sätt att prata om språkutveckling, även om rektorn inte ännu inte formellt utvärderat detta kollegiala lärande.

Granskningen visar dessutom att rektorn löpande följer upp undervisningens genomförande och vidtar åtgärder på den egna skolan, men endast vid enstaka tillfällen följer upp undervisningen som eleverna får på den närliggande högstadieskolan. Av intervjuer framkommer att rektorn får information om undervisningen i de olika grupperna via speciallärare och specialpedagog på veckovisa möten med elevhälsoteamet. Dessutom har rektorn möte med arbetslagsledarna varje månad då både undervisningens genomförande och organisatoriska frågor tas upp. Av intervju med rektorn framgår att trygghetsteamet, som består av rektor, kurator, förstelärare och två personer från arbetslagen, förra året identifierade att värdegrundsarbetet inte genomfördes i undervisningen och att det material som fanns till förfogande inte användes systematiskt. Inför höstterminen arbetade de därför fram ett årshjul för värdegrundsarbete. Alla arbetslag har nu möte med trygghetsteamet tre gånger per termin och inför varje möte arbetar de olika arbetslagen med olika delar av värdegrundsarbetet enligt årshjulet, exempelvis hur man uppför sig på nätet, eller hur man efterlever skolans trivseregler. Dessutom ingår diskussioner om värdegrundsarbetet på EHM. Efter läsårets slut utvärderar arbetslagen läsårets värdegrundsarbete tillsammans med planen för arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Av samtliga intervjuer framkommer att rektorn också själv gör systematiska lektionsbesök i undervisningen på den egna skolan, och då prioriterar klasser utifrån behov. Rektorn har emellertid endast besökt någon enstaka lektion hos någon av de lärarna på högstadieskolan, där eleverna får undervisning i musik, hem- och konsumentkunskap och moderna språk; detta trots att rektorn har fått signaler om att undervisningen där inte fungerar så bra för mellanstadieeleverna. Rektorn säger att de lärarna inte är vana vid denna åldersgrupp, men att hen inte har sökt närmare förklaringar till varför det inte fungerar så bra och varken har

undersökt om lärarna behöver stöd för att undervisa eleverna på mellanstadiet eller säkerställt att de får det

Vidare visar granskningen att rektorn följer upp trygghet och studiero regelbundet och initierar förbättringsarbeten. Som ett led i arbetet med studiero har ett kollegialt lärande angående ledarskap i klassrummet inletts på hela skolan, i samarbete med en annan skola som har samma rektor. Rektorn följer upp om lärandet har gett avtryck i undervisningen genom att ta upp frågan om ledarskap i klassrummet på medarbetarsamtalen och genom att göra lektionsbesök, framförallt i de klasser där behovet identifierats från början, men även i andra klasser. I slutet av läsåret ska lärarna utvärdera detta arbete.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn visserligen arbetar för att skapa möjligheter för lärare att samverka i olika forum, men att samverkan till största delen sker inom det enskilda arbetslaget. Av inskickat material och det samlade intervjuunderlaget framgår att lärare samverkar i forum för skolans två områden för kollegialt lärande. Det ena gäller "bygga svenska" (se beskrivning ovan) och det andra gäller "ledarskap i klassrummet", där lärarna i arbetslagsövergripande grupper regelbundet för diskussioner samt gör lektionsbesök hos varandra. Dessutom träffas lärare varje vecka i arbetslag som är indelade årskursvis. Graden av samarbete i arbetslagen varierar emellertid mycket och i vissa arbetslag deltar inte alla undervisande lärare varje gång. Inte all personal i "Kärnan", en liten avdelning varje årskurs förfogar över i syfte att anpassa undervisningen, kan delta på alla arbetslagsmöten eftersom de också är kopplade till fritidsverksamheten. Det framgår vidare av intervju med rektorn att lärare som är anställda på högstadiet, men också undervisar mellanstadieeleverna, aldrig deltar i dessa arbetslagsmöten och därmed inte får stöd i att undervisa denna elevgrupp. Förutom inom arbetslaget samverkar lärarna endast när nationella proven samrättas en gång om året. Av lärarintervjuer framgår emellertid att vissa av lärarna samarbetar kring undervisningen på eget initiativ, men att planerad samverkan mellan lärare som undervisar samma ämnen förekommer endast sporadiskt.

Av granskningen framgår också att rektorn skapar tydlighet i skolans organisation och arbetssätt och att dessa följs av personalen. Av intervju med rektor framgår att för att förtydliga syftet med olika forum skiljde rektorn föregående år på möten som gäller drift och organisation, där arbetslagsledare deltar, och på mötena gällande skolutveckling, där förstelärare deltar. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att lärare känner till och i hög grad arbetar enligt de riktlinjer skolan har dragit upp. Exempel på detta är hur lärare arbetar med värdegrunden och hur

kunskapsavstämningar inför EHM går till. Lektionsstrukturen är ännu ett exempel på gemensamt arbetssätt. Det är också tydligt för arbetslagen inom vilka ramar de har frihet att själva styra om vissa resurser. Av intervju med rektorn och lärare framgår vidare att de obehöriga lärare som nu undervisar på skolan får stöd i arbetslaget respektive i ämnet, men att omfattningen av stöd inte är styrt av rektorn utan av lärarna själva.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn inte ger lärarna en tydlig ledning i hur skolans jämställdhetsarbete ska bedrivas. Av samtliga intervjuer framgår att skolan arbetar för att ge alla elever samma förutsättningar att lyckas i skolan, till exempel genom att arbeta med tydliga lektionsstrukturer och anpassa undervisningen både till individer och till elevgruppen, men att könsperspektivet saknas i det arbetet. Undervisning om jämställdhet ingår som en naturlig del i SO-ämnena och är även en del i värdegrundsarbetet i årskurs 5 då alla diskrimineringsgrunderna ingår. Rektorn följer emellertid inte upp hur skolans jämställdhetsuppdrag kommer till uttryck i undervisningen. Av inkommen dokumentation samt i intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsopersonalen framgår att rektorn inte leder något medvetet och systematiskt jämställdhetsarbete på skolan i syfte att se till att flickor och pojkar ges samma förutsättningar i utbildningen. Det framgår dock att skolan har statistik över kunskapsresultat i årskurs 6 uppdelad på flickor och pojkar och att lärarna diskuterar den i slutet av läsåret. Personalen är därmed medveten om att pojkarna har lägre måluppfyllelse än flickorna. I sin analys av resultat förra våren förklarade lärarna pojkarnas lägre resultat med att pojkarna var mer omotiverade än flickorna. Rektorn har emellertid inte har sökt några närmare förklaringar till detta. Lärarna har nyligen varit på en kommungemensam föreläsning om pojkars lärande och haft en diskussion i anslutning till det, men någon koppling till de fokusområden skolan arbetar med finns inte. Regelbundna diskussioner och en plan för hur man på skolan ska arbeta med jämställdhet saknas också. Enligt elevhälsan händer det att gruppen pojkar respektive flickor diskuteras på EHM, till exempel om personalen har identifierat ett visst beteende, negativt eller positivt, hos en grupp pojkar eller flickor i klassen. Diskussionen uppkommer dock bara på förekommen anledning.

Skolinspektionens granskning visar att skolans arbete med jämställdhet behöver utvecklas, men Skolinspektionen bedömer att behovet av att utvecklingen av samverkan mellan olika lärargrupper behöver prioriteras.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn organiserar så att alla lärare som arbetar med skolans elever samverkar med kollegor både kring specifika elevgrupper och kring de ämnen de undervisar i.

Granskningen visar att trots att rektorn arbetar för att ge förutsättningar för samverkan mellan lärare, finns det lärare som inte har möjlighet att delta i samverkan och lärargrupper som endast samverkar i låg utsträckning. För att säkerställa likvärdighet i elevernas utbildning är det viktigt med samarbete mellan lärare som undervisar samma elevgrupp, även om undervisningen sker på en annan skola, som här på högstadiet. Det är också viktigt att lärare som undervisar olika grupper och årskurser på skolan, men i samma ämne, har möjlighet att samverka. Annars finns det en risk att arbetslagen utvecklas i olika riktningar. Synnerligen viktigt är samarbete för lärare som inte är behöriga, nya på skolan, eller inte vana vid åldersgruppen och som därför kan behöva stöd. Om det inte finns tydliga rutiner och strukturer för stöd till dem blir stödet ostrukturerat, och detta i sin tur innebär en risk för att alla elever inte får en likvärdig undervisning.

Av 2 kap. 9 § skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen (Lgr22) framgår att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen samt att rektorn har ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹ Forskning visar att framgångsrika skolor kännetecknas av att det finns en funktionell organisering av lärarnas arbete där de kan samarbeta avseende undervisningen² och att en viktig ledningsuppgift är att organisera verksamheten så att lärarsamarbete gynnas eftersom det är en viktig förutsättning för lärares professionella utveckling och lärande.³

¹ Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

² Höög, J. & Johansson, O. (red.) (2014) Framgångsrika skolor – mer om struktur, kultur och ledarskap, Lund: Studentlitteratur

³ www.skolverket.se, se flik skolutveckling, flik forskning och utvärderingar

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn organiserar verksamheten så att alla lärare som undervisar Villstadskolans elever får förutsättningar att samverka både gällande undervisningsgrupper och i sina ämnen. Det är viktigt att rektorn leder arbetet men också att rektorn följer upp att lärare har samverkat och vilket avtryck denna samverkan har på undervisningen. Eftersom några av lärarna i huvudsak undervisar på en annan skolenhet kan rektorn exempelvis att inleda ett tätare samarbete med rektorn på den andra skolenheten i syfte att ge dessa lärare stöd i att undervisa yngre åldersgrupper och enligt annan kursplan. Dessutom rekommenderar Skolinspektionen att rektorn organiserar samverkan mellan lärare som undervisar samma ämnen för att stärka ämneskompetensen, bedömarkompetensen och likvärdigheten i utbildningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområde finns.

Skolinspektionens motivering till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen i stor utsträckning är målfokuserad och strukturerad samt att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Lärarna arbetar för att elever ska känna självförtroende och motivation och de har höga förväntningar på eleverna i de flesta sammanhang. Vidare får eleverna arbeta med uppgifter som inte har ett givet svar och reflektera över sitt eget lärande på olika sätt. Variationen av arbetssätt är emellertid begränsad i vissa klasser och hur mycket inflytande eleverna har på undervisningen skiljer sig från lärare till lärare.

Målfokus, lärarstöd och variation

Granskningen visar att undervisningen i stor utsträckning är målfokuserad och strukturerad samt att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Av det samlade underlaget framgår att skolan har en gemensam riktlinje för lektionsstrukturen. Alla lektionsmoment presenteras tydligt för eleverna både muntligt och skriftligt på ett sätt som är bekant för dem, även om inte hela den överenskomna strukturen används på alla lektioner. Alla lärare använder till exempel inte alltid en så kallad startuppgift och några lärare berättar också att lektionsavslutningar är ett personligt

förbättringsområde för dem. Det framgår vidare av lärarintervjuer att lärarna tydligt förmedlar veckans mål för eleverna i början av första lektionen i veckan i varje ämne. På sista lektionen i veckan utvärderar läraren med klassen hur det har gått, till exempel genom en exit ticket eller en minienkät. Ibland står målet på tavlan hela veckan, men det finns också i lektionsplaneringen på skolplattformen. Av intervjuer och observationer framgår vidare att lärarna ger eleverna ett aktivt stöd för att komma igång och för att fortsätta arbeta, till exempel genom att läsa uppgiften högt för eleven, visa var i texten eleven kan leta efter information, ställa frågor som leder eleven framåt, verbalisera vilka delmoment av uppgiften eleven klarat av, samt berömma gott arbete.

Granskningen visar emellertid också att variationen av arbetssätt är begränsad i några klasser. Av intervjuer med lärare framgår att vissa lärare planerar för variation så att eleverna arbetar omväxlande digitalt och på papper, men också med diskussioner, spel och olika samarbeten, företrädesvis i par men också i grupp. Lärare i andra klasser är emellertid av uppfattningen att eleverna inte klarar av att samarbeta varken i par eller i grupp. I ett av arbetslagen utgörs därför lektionerna av katederundervisning och enskilt arbete. Lärarna i det arbetslaget har bilden av att det är nödvändigt för att studiero ska råda. Enligt rektorn skiljer det sig också mellan de olika arbetslagen hur mycket lärarna frigör sig från läromedlet och också låter eleverna arbeta med annat material.

Självförtroende, motivation och förväntning

Granskningen visar att lärarna arbetar för att elever ska känna självförtroende och motivation och att lärarna har höga förväntningar på eleverna i de flesta sammanhang. Av samtliga intervjuer framkommer att lärarna medvetet bygger relationer till eleverna för att kunna stärka deras självförtroende och motivation till lärande. Av intervjuer och observationer framgår också att lärare har höga förväntningar på eleverna vad gäller inläring. Till exempel när elever ber om hjälp, försäkrar läraren att eleven kommer klara det, påpekar vad i uppgiften eleven redan har förstått och klarat av och när elever med stöttning av lärare klarat av uppgiften uttrycker läraren att eleven levt upp till lärarens förväntan, trots att eleven själv inte trott på det. Av intervjuer framgår emellertid att de höga förväntningarna inte gäller elevernas förmåga till samarbete.

Granskningen visar dessutom att lärarna arbetar för att anpassa för eleverna, både på grupp- och på individnivå. Av intervjuer med lärare och av observationer framgår att lärare först presenterar för hela gruppen vad alla ska arbeta med under lektionen, men sedan i samtal med eleven anpassar såväl mängden som typen av uppgifter för att de ska känna att arbetet är överkomligt och lagom utmanande. Detta gäller både för de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och för dem som behöver mer

tid och stöd. Lärarna har också arbetat med att anpassa den fysiska miljön på så vis att de anpassar var eleverna sitter i klassrummet och lärarna använder skärmar, vippallar och större bord för att anpassa lärmiljön efter elevernas behov. För att ytterligare kunna anpassa undervisningen finns en avdelning kallad "Kärnan" knuten till varje årskurs. Dit får vissa elever gå efter den gemensamma lektionsstarten, oavsett om de kommit långt i sin kunskapsutveckling eller inte, om de behöver mer lugn, ett mindre sammanhang eller mer lärarstöd för att kunna fokusera på skolarbetet. Det framgår dock att lärare tycker att det är svårare att räkna till för de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Dessa elever får oftare arbeta på egen hand och enligt elevintervjuerna ibland göra klart uppgifter i andra ämnen istället för att få mer utmanande uppgifter.

Reflektion och strategier för lärande

Granskningen visar att eleverna får arbeta med uppgifter som inte har ett givet svar och reflektera över sitt eget lärande på olika sätt. Det framkommer i intervjuer att elever får arbeta med uppgifter som kan lösas på olika sätt till exempel i matematik, i läsförståelser och vid experiment i NO. Dessutom får eleverna reflektera över sitt eget lärande till exempel innan utvecklingssamtal och efter vissa arbetsområden, till exempel efter avslutat projekt i slöjden. Vissa klasser skriver också dagbok mer regelbundet, exempelvis om vad som har varit utmanande i undervisningen den veckan.

Av granskningen framgår också att i vilken utsträckning eleverna får vara med och påverka undervisningen skiljer sig mycket från lärare till lärare. I intervjuer säger några lärare att elever inte har mycket inflytande, medan andra lärare ger flera exempel på hur de låter elever vara delaktiga. Exempel är att elever ibland, inför ett arbetsområde, får berätta vad de vill lära sig, att de kan få välja vilken bok de ska läsa i svenskan, eller välja bland olika redovisningsformer. I skolinspektionens enkät 2022 är emellertid lärarnas skattning av elevers delaktighet betydligt lägre än genomsnittet för alla lärare i riket. Vidare framkommer att många lärare låter elever utvärdera undervisningen. Av intervjuer med lärare framgår att de till exempel låter eleverna utvärdera enskilda lektioner genom att visa tumme upp/ner om det var svårt/lätt, genom exit tickets eller digitala minienkäter. På samma vis, eller genom att skriva dagbok, får elever också ibland utvärdera arbetet i slutet av ett arbetsområde eller hur hela skolveckan varit. Lärarna anpassar sedan undervisningen. Eleverna är emellertid inte alltid medvetna om att det är en sorts utvärdering och att deras svar påverkar planeringen framåt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att alla elever får en varierad undervisning som ger dem möjlighet att arbeta på olika sätt och i olika konstellationer samt ger dem inflytande över arbetssätt och innehåll.

Granskningen visar att inte alla elever får en varierad undervisning och att inte heller alla elever har inflytande över arbetssätt och innehåll i undervisningen. Undervisning som återkommande består av en typ av uppgift eller aktivitet där det ensidigt betonas lärarledda genomgångar, grupparbeten eller aktiviteter där eleverna arbetar enskilt, tenderar att bli mindre stimulerande för eleverna. För att eleverna ska uppleva undervisningen som stimulerande och varierad behöver läraren säkerställa ett logiskt flöde av olika moment och aktiviteter i lektionerna⁴. Omväxling i arbetssätt och arbetsformer tillsammans med ett tydligt ledarskap har också visat sig främja studiero, eftersom det bidrar till att elever engagerar sig i de lärandeaktiviteter som pågår⁵. För att kunna variera undervisningen på ett sätt som stimulerar eleverna, är det viktigt att också ta reda på hur eleverna upplever undervisningen. Att dessutom göra eleverna delaktiga i planeringen är ett sätt att engagera dem redan tidigt i läroprocessen.

Enligt Lgr22 ska skolan främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Skolan ska också stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Vidare ska skolan ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga⁶, och alla som arbetar i skolan ska svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer⁷. Skolinspektion-

⁴ Skolinspektionen, Råd och vägledning, Undervisning, 2020, [Undervisning \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se/undervisning)

⁵ [Skolans arbete för att säkerställa studiero \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se/skolans-arbete-for-att-sakerstalla-studiero) s.17ff

⁶ Lgr22 2.2 Kunskaper

⁷ Lgr22 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

ens granskning av skolors arbete med studiero 2016 pekar dessutom på att en varierad undervisning tillsammans med tydliga lektionsstrukturer och ett tydligt ledarskap i klassrummet är faktorer som främjar studiero⁸.

Enligt 4. Kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt Lgr22 ska alla som arbetar i skolan svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn och lärarna tillsammans inventerar goda exempel på varierad undervisning som redan finns på skolan, så att dessa kan spridas till flera undervisningsgrupper. Vid sådana tillfällen kan med fördel också förutsättningar för varierad undervisning diskuteras, till exempel behov av ytterligare fortbildning eller bäst nyttjande av lokaler och resurser för att möta elevernas behov i olika typer av undervisningssituationer. Dessa diskussioner kan exempelvis äga rum inom ramen för det arbete med ledarskap i klassrummet som redan startat. Vidare kan lärarna tillsammans göra en plan för hur man på skolan systematiskt kan arbeta för att eleverna ska träna på att samarbeta i olika konstellationer. På Skolverkets hemsida finns material, som kan utgöra underlag för diskussioner om hur elevsamarbeten kan främjas, till exempel "Grupparbete – en utmaning för både lärare och elever" och "Bäst grupparbete när elever förklarar och turas om"¹⁰. Elevernas perspektiv på undervisningen kan vara till hjälp i arbetet med att utveckla en mer varierad undervisning. Även här kan goda exempel från den egna skolan på hur lärare efterfrågar och tar vara på elevernas synpunkter på undervisningen utgöra en startpunkt. Dessa exempel kan sedan kompletteras med ytterligare material och idéer, till exempel från Skolverkets hemsida "Elevers inflytande och delaktighet i undervisningen kan främja studiero"¹¹.

⁸ [Skolans arbete för att säkerställa studiero \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/skolans-arbete-for-att-sakerstalla-studiero)

⁹ www.skolverket.se, flik Skolutveckling > Forskning och utvärderingar > Artiklar om forskning > Grupparbete – en utmaning för både lärare och elever

¹⁰ www.skolverket.se flik Skolutveckling > Forskning och utvärderingar > Artiklar om forskning > Bäst grupparbete när elever förklarar och turas om

¹¹ www.skolverket.se flik: Skolutveckling > Inspiration och stöd i arbetet > Stöd i arbetet > Elevers inflytande och delaktighet i undervisningen kan främja studiero

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skolinspektionens motivering till bedömningen är följande: Granskningen visar att skolan har ett välfungerande gemensamt arbete med studiero, som eleverna deltar i. Skolan har också ett medvetet och välfungerande arbete med att kartlägga, analysera och åtgärda problem med trygghet, liksom ett välfungerande främjande arbete för att elever ska känna sig trygga.

Arbete för studiero

Granskningen visar att skolan har ett välfungerande gemensamt arbete med studiero. Av intervjuer framkommer att lärarna har kommit överens om ett gemensamt arbetssätt för att skapa en lugn start på dagen för eleverna. Lärarna tar emot eleverna i dörren på morgonen samt ser till att de lägger undan mobilen för dagen och att de börjar med en lugn aktivitet exempelvis att läsa sin bänkbok. Vissa lärare spelar också lugn musik. Alla lärare går sedan igenom schemat för dagen för att skapa struktur för eleverna. Dessutom använder de flesta lärarna ofta så kallade stoppljus, som finns i alla klassrum, som visar vilken ljudnivå som är acceptabel under den specifika lektionen. Lärarna arbetar också med att placera elever på ett lämpligt sätt och se till att klassrumsmiljön främjar studieron, ett arbete som försteläraren bistår lärarna i. Den gemensamma lektionsstrukturen liksom verksamheten "Kärnan" är också medel för att främja studiero. Att arbeta till övervägande del enbart med lärarledda genomgångar och enskilt arbete är emellertid också en strategi som vissa lärare använder i syfte att uppnå bättre studiero. Vidare har skolan gemensamma ordningsregler som eleverna är med och utformar genom diskussioner i klasserna och i elevrådet.

Granskningen visar vidare att eleverna är delaktiga i arbetet med studiero. Av intervjuer framgår att lärarna tar reda på elevernas uppfattning om studieron genom att löpande och på olika sätt fråga hur de upplever studieron, till exempel i samband med den utvärdering av undervisningen som många av lärarna gör med eleverna i slutet av veckan, i form av en digital minienkät eller som en reflektion i de dagböcker

som vissa grupper arbetar regelbundet med. Dessutom får alla eleverna i mitten av terminen fylla i en enkät, där en fråga handlar om studieron. På EHM diskuteras sedan resultatet och jämförs med förra terminens samtidigt som de åtgärder som redan har satts in utvärderas. Rektorn tar också upp frågan på elevrådsmöten. Lärarna använder arbetslagsmöten för att diskutera vad de har sett under veckan och hur de ska hantera det. Det är emellertid inte i alla arbetslag som all undervisande personal alltid deltar på arbetslagsmöten. Exempelvis är det olika i olika arbetslag om personalen som arbetar i Kärnan är med på arbetslagets möten. Det framkommer emellertid att en viktig faktor för god studiero är vilken lärare som håller i undervisningen och att studieron är sämre i en årskurs än i de andra två. Den elevgruppen ställer högre krav på ledarskap i klassrummet och därför initierade rektorn i höstas ett kollegialt lärande på temat "Ledarskap i klassrummet", som alla undervisande lärare på skolan deltar i och som inbegriper litteratur och diskussioner såväl som klassrumsobservationer kollegor emellan. Lärarna arbetar i tvärgrupper för att arbetslagen ska blandas upp och dra nytta av varandra.

Arbete med trygghet

Granskningen visar att skolan har ett medvetet och välfungerande arbete med att kartlägga, analysera och åtgärda problem med trygghet. Av inhämtad dokumentation och intervjuer framgår att skolan kartlägger elevernas trygghet och gör tydliga kopplingar till hur den påverkar lärandet. Genom en enkät från huvudmannen men också genom enkäter inför EHM tar skolan reda på hur alla elever och hur deras vårdnadshavare upplever att tryggheten är på skolan. På EHM diskuterar elevhälsan och klasslärarna situationen i varje klass och beslutar om åtgärder vid behov. Rektorn har uppmärksammat att elever i en årskurs oftast har svarat lägre på trygghet än andra årskurser, och har funderat över åtgärder, exempelvis fadderverksamhet. När lärarna får reda på någon form av otrygghet, till exempel via de dagböcker eleverna skriver, diskuterar de i sitt arbetslag vad de kan göra åt det och de informerar rektorn vid behov. Rektorn för dessutom dialog med elevrådsrepresentanterna om tryggheten och vad som kan förbättras. Det har framkommit att det finns elever som känner sig utanför och därför har en av fritidspedagogerna fått i uppdrag att vara "rastaktivist", det vill säga organisera rastaktiviteter som alla elever kan delta i.

Granskningen visar vidare att skolan har ett välfungerande främjande arbete för att elever ska känna sig trygga. Det framgår av intervjuer att lärarna får stöd av kuratorn för att arbeta med det sociala samspelet och hur de kan hjälpa elever med komplicerade kompisrelationer. Rektorn driver också ett arbete gällande ett gemensamt förhållningssätt hos personalen kring elevernas språkbruk och hur personalen ska agera när de hör olämpligt språk. Därutöver framgår att det finns en tydlig struktur för vad som ingår i arbetet med värdegrund i de olika årskurserna med

förberett material som lärarna använder dels på den tid som är avsatt i schemat, men ibland även på andra lektioner.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i låg utsträckning.

Skolinspektionens motivering till bedömningen är följande: Granskningen visar att även om rektorn har noterat någon avvikelse i betygssättningen, är rektorns analys av och kännedom om eventuella avvikelser begränsad och rektorn för få diskussioner med lärare om hur de sätter betyg och gör bedömningar. Granskningen visar vidare att rektorn i begränsad utsträckning ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och endast i viss utsträckning ger lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg.

Granskningen visar att även om rektorn har noterat någon avvikelse i betygssättningen, är rektorns analys av och kännedom om eventuella avvikelser begränsad och rektorn för sällan diskussioner med lärare om hur de sätter betyg och gör bedömningar. Av intervju med rektorn framgår att rektorn inte har jämfört och analyserat bedömningar och betygssättning hos olika lärare och i olika ämnen. Rektorn har dock sökt förklaringar till ovanligt höga betyg i ett ämne som eleverna läser på en annan skola för en obehörig lärare. Vidare har rektorn sett men inte sökt förklaringar till markanta skillnader mellan betyg och resultat på nationella prov år 2022, där 40 procent av eleverna fick högre betyg provbetyg på nationella provet i matematik och 24 procent av eleverna fick lägre betyg i engelska än provbetyget. Av intervjuer med rektorn och med lärare framgår att skolan fokuserar på betygen i årskurs 6, och att rektorn för vissa diskussioner med lärare i den årskursen, men att syftet framförallt då är stötta elever så att de når betyget E. Efter läsårets slut har lärare en heldag för att diskutera bedömning och betygssättning, men lärare och elevhälsa säger att de inte har varit involverade i att analysera skillnader i betyg och bedömning de senaste åren.

Skolinspektionen ser ett behov av att rektorn utvecklar arbetet med att analysera och söka förklaringar till avvikelser i betygssättning, men rekommenderar att arbetet med

att samverka och använda olika metoder för bedömningar och betyg (se nedan) prioriteras.

Granskningen visar vidare att rektorn i begränsad utsträckning ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och endast i viss utsträckning ger lärare förutsättningar att samverka kring omdömen och betyg. Det framkommer i intervjuer att alla lärare som undervisar i matematik respektive svenska deltar i sambedömningen av nationella prov oavsett i vilken årskurs de undervisar det året. Dessutom deltar även undervisande lärare på den andra skola i kommunen som har samma rektor. Texterna på nationella provet är avidentifierade. Övriga prov bestämmer emellertid lärare själva om de sambedömer eller inte. I vissa ämnen och arbetslag samverkar lärare kring att planera, skapa och bedöma prov, medan andra lärare väljer att arbeta enskilt. I svenska genomför alla elever läsförståelsetester (DLS) varje höst och alla lärare använder "Bygga svenska". Lärarna använder dock inte bedömningsstöd i något annat ämne. I intervju med rektorn framkommer att lärarna diskuterar betygssättning på arbetslagsträffar vid behov, men att rektorn inte närvarar eller får del av eventuella protokoll/minnesanteckningar. Rektor ser visserligen att lärare har kryssat i matriser i det digitala systemet löpande, men tar inte reda på om alla arbetslag faktiskt har fört diskussioner kring bedömningar eller vad som diskuterats vid sådana tillfällen. Förutom arbetslagsmöten har lärare endast enstaka tillfällen under året vikta för diskussion av betyg och bedömning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder lärarnas arbete med bedömning och följer upp att lärarna regelbundet diskuterar bedömning och betygssättning samt använder olika metoder i det arbetet.

Granskningen visar att rektorn visserligen ger lärarna vissa förutsättningar att diskutera sina omdömen och betyg tillsammans, men att rektorn inte leder arbetet eller försäkrar sig om att lärarna regelbundet diskuterar bedömning och betygssättning eller använder olika metoder i arbetet.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Därtill ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i

förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna¹².

För att ge stöd till skolorna har Skolverket tagit fram allmänna råd om betyg och betygssättning. Dessa allmänna råd innehåller rekommendationer om hur lärare, rektorer och huvudmän kan arbeta för att betygen ska bli så rättvisande och likvärdiga som möjligt. Av de allmänna råden framgår bland annat att arbetet med uppföljning av betygen och betygssättningen är en del av det systematiska kvalitetsarbete som rektorn leder.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att organisera verksamheten så att alla lärare har förutsättningar att diskutera bedömning och betygssättning regelbundet under läsåret, både med lärare som undervisar i samma ämnen och i arbetslagen. Det är då viktigt att även lärare som har största delen av sin tjänst på högstadiet, men också undervisar Villstadskolans elever, kan delta i diskussionerna för att de ska kunna göra adekvata bedömningar av dessa elevers kunskaper. För att se till att samverkan kring bedömningsfrågor genomförs och utgår från kursplanernas krav, forskning och beprövad erfarenhet kan rektorn exempelvis tydligare följa upp att lärare för samtal kring bedömningar i arbetslagen regelbundet, ge uppdrag till förstelärare att leda diskussioner eller utforma tydliga mötesstrukturer för arbetet. I arbetet för en likvärdig bedömning rekommenderas rektorn att se till att metoder för kvalitetssäkring av bedömningar, till exempel Skolverkets bedömningsstöd samt olika former av sambedömning under läsåret, förankras hos personalen och att rektorn ser till att de används. Skolinspektionen vill påpeka att arbetet med att utveckla lärares bedömningskompetens behöver organiseras utifrån de behov som olika lärare har.

På Skolinspektionens vägnar

X Kerstin Martinsson

Beslutsfattare
Signerat av: Kerstin Martinsson

X Lena Osvaldsson

Föredragande
Signerat av: Lena Osvaldsson

I handläggningen av ärendet har även Ola Rydkvist medverkat.

¹² Lgr22 2.8 Rektors ansvar

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 21-23 mars 2023. Besöket genomfördes av Lena Osvaldsson och Ola Rydkvist.

Villstadskolan är en skola med årskurs 4-6 och tre klasser i varje årskurs i Gislaveds kommun. Det går 188 elever i årskurs 4-6. På skolan arbetar 24 lärare. Eleverna får undervisning i musik, hem- och konsumentkunskap samt moderna språk på den närliggande högstadieskolan.